

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚ/ΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΔΡΑΜΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΦΥΤΟΪΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

Δράμα, 21-08-2023

ΠΡΟΣ: Όπως ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Ταχ. δ/ση.: Διοικητήριο, 66133 ΔΡΑΜΑ
Πληροφ.: Κων/νος Σίμογλου
Τηλ.: 25213-51247
Φαξ: 25213-51204
Ηλ. δ/ση: pfedaokdramas@vivaldi.net

ΘΕΜΑ: Ιός της καστανής ρυτίδωσης των καρπών της τομάτας

ΣΧΕΤ.: α) Τα με αρ. [8284/24-09-2019](#), [4679/09-03-2020](#), [1647/07-07-2020](#), [13888/20-08-2020](#), [5645/17-09-2020](#) και [93370/5607/16-04-2021](#) έγγραφά μας

β) Ο [Εκτελεστικός Κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/1032](#) σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για την πρόληψη της εισαγωγής και της διασποράς εντός του εδάφους της Ένωσης του ιού της καστανής ρυτίδωσης των καρπών τομάτας (ToBRFV) και την τροποποίηση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2020/1191

Σε συνέχεια των προηγούμενων ενημερώσεών μας όσον αφορά την ασθένεια που προκαλείται από τον **Ιό της καστανής ρυτίδωσης των καρπών της τομάτας (ToBRFV)** (α σχετικά έγγραφα), σας υπενθυμίζουμε τα εξής:

Ο συγκεκριμένος ιός, διαπιστώθηκε για πρώτη φορά στη Χώρα μας το 2019 και έχει εντοπιστεί σε αρκετές περιοχές.

Από την 1η Σεπτεμβρίου θα είναι σε ισχύ ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1032 (β σχετικό), για την πρόληψη της εισαγωγής και της διασποράς του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι παραλήπτες του παρόντος εγγράφου οφείλουν δυνάμει του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2023/1032, εφόσον υποψιάζονται ή αντιλαμβάνονται την παρουσία του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού, να ενημερώνουν αμέσως την Φυτοϋγειονομική Υπηρεσία.

Ο ιός της καστανής ρυτίδωσης των καρπών της τομάτας **μεταδίδεται με επαφή** (μέσω των εργαλείων, των υλικών, των ρούχων, των υποδημάτων ή των χεριών κατά τις καλλιεργητικές εργασίες), μέσω **μολυσμένου πολλαπλασιαστικού υλικού και μολυσμένου σπόρου**. Βασική εστία μόλυνσης αποτελεί και το **έδαφος**, στο οποίο ο ιός, αν υπάρχουν μολυσμένα φυτικά υπολείμματα, μπορεί να επιβιώσει τουλάχιστον για έξι μήνες. Επίσης, στις θερμοκηπιακές καλλιέργειες η μόλυνση μπορεί να γίνει από τα σωματίδια του ιού που διατηρούνται πάνω στα υλικά κατασκευής των θερμοκηπίων.

Στην τομάτα, τα συμπτώματα που προκαλούνται από την εν λόγω ασθένεια εξαρτώνται τόσο από την ποικιλία των φυτών όσο και από τις καιρικές συνθήκες και εμφανίζονται στα φύλλα, στα στελέχη και στους καρπούς. Τα συμπτώματα στα φύλλα περιλαμβάνουν **χλώρωση, μωσαϊκό, ποικιλοχλώρωση, κατσάρωμα, παραμόρφωση των φύλλων και μερικές φορές νημάτωση**. Σε ποδίσκους, κάλυκες και μίσχους μπορεί να παρουσιαστούν νεκρωτικές κηλίδες. Οι καρποί εμφανίζουν κίτρινους ή καστανούς

δακτυλίους, καστανές περιοχές και ρυτίδωση, όπως επίσης παραμορφώσεις και ανομοιόμορφη ωρίμανση. Τα παραπάνω συμπτώματα καθιστούν τους καρπούς της τομάτας μη εμπορεύσιμους. Τα προσβεβλημένα φυτά τομάτας παρουσιάζουν μειωμένη ανθοφορία και καρπόδεση. Στην πιπεριά, τα συμπτώματα στα φύλλα περιλαμβάνουν παραμορφώσεις, ανομοιόμορφο χρωματισμό με κίτρινες και καστανές περιοχές και πράσινες ραβδώσεις.

Για την **πρόληψη** τού συγκεκριμένου ιού και για τον περιορισμό της εξάπλωσής του όταν εμφανίζεται, προτείνεται η λήψη των ακόλουθων μέτρων:

α) Χρησιμοποίηση **υγιούς πολλαπλασιαστικού υλικού** (απόκτηση φυτών προς φύτευση μόνο με τη συνοδεία **φυτοϋγειονομικού διαβατηρίου**).

β) Έλεγχος, σε τακτά χρονικά διαστήματα, των φυτών και **ασφαλή απομάκρυνση** και καταστροφή αυτών που εμφανίζουν ιολογικά συμπτώματα. Η απομάκρυνση των φυτών από το θερμοκήπιο πρέπει να γίνεται με προσοχή, χρησιμοποιώντας μεγάλες πλαστικές σακούλες εντός των οποίων θα τοποθετούνται τα συμπτωματικά φυτά, καθώς και τα γειτονικά προς αυτά φυτά. Η καταστροφή αυτών συνιστάται να γίνεται με ταφή σε βάθος σε ακαλλιέργητο σημείο της εκμετάλλευσης.

γ) **Απολύμανση** των εργαλείων με εμβάπτιση σε διάλυμα χλωρίνης εμπορίου 10% ή Virkon S.

δ) Καλό **πλύσιμο** των χεριών με σαπούνι πριν από κάθε χειρισμό των φυτών.

ε) Κάλυψη των παπουτσιών και χρησιμοποίηση **γαντιών μιας χρήσης** από τους εργαζόμενους, καθώς και **αλλαγή ρούχων** κατά τις μετακινήσεις μεταξύ διαφορετικών εγκαταστάσεων. Αποφυγή επαφής των υγιών φυτών με χέρια τα οποία έχουν έρθει σε επαφή με μολυσμένα φυτά κατά τις διάφορες εργασίες, εκτός αν προηγουμένως τα χέρια έχουν πλυθεί καλά.

στ) Καλό **πλύσιμο** όλων των επιφανειών, δίσκων κλπ. εντός των θερμοκηπίων κατά τη διαδικασία της μεταφύτευσης ή της φύτευσης.

ζ) Μείωση όσο είναι δυνατόν της μετακίνησης των εργατών μεταξύ των διαφόρων τομέων της επιχείρησης.

η) Αφαίρεση των ζιζανίων στους χώρους γύρω από το θερμοκήπιο.

θ) Απομάκρυνση και **καταστροφή των υπολειμμάτων της καλλιέργειας** μετά το τέλος αυτής, καθώς και **απολύμανση** των χώρων τού θερμοκηπίου

ι) **Αποφυγή δανεισμού κυψελών** με βομβίνους από ή προς άλλους καλλιεργητές και

ια) τοποθέτηση **τάπητα με απολυμαντικό** (χλωρίνη) στην είσοδο του θερμοκηπίου.

Παρακαλούνται οι υπεύθυνοι επιστήμονες των καταστημάτων φπ, οι συνταγογράφοι φπ και οι σύμβουλοι να ενημερώνουν τους καλλιεργητές – συνεργάτες τους με κάθε πρόσφορο μέσο για την επιδημιολογία της ασθένειας.

Στην ιστοσελίδα του Υπ.Α.Α.Τ. υπάρχει [αναρτημένο ενημερωτικό φυλλάδιο](#) σχετικά με τον ιό της καστανής ρυτίδωσης των καρπών της τομάτας, καθώς επίσης και [ενημερωτικό φυλλάδιο](#) όσον αφορά την συμπτωματολογία της ασθένειας στην τομάτα και την πιπεριά.

**ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΣΑΡΙΓΚΟΛΗ ΙΩΑΝΝΑ

Συμπτώματα σε φυτά τομάτας και πιπεριάς που προκαλούνται από τον *Ιό της καστανής ρυτίδωσης των καρπών της τομάτας*

Μωσαϊκό και παραμόρφωση φύλλων σε φυτά τομάτας

Παραμόρφωση φύλλων τομάτας

Παραμόρφωση φύλλων τομάτας

Μεταχρωματισμός – ανομοιόμορφη ωρίμανση σε καρπούς τομάτας

Συμπτώματα σε καρπό τομάτας

Ραβδώσεις και αποχρωματισμοί σε καρπούς τομάτας

Νεκρώσεις σε σέπαλα και βλαστούς σε φυτά τομάτας

Συμπτώματα σε καρπούς πιπεριάς

Συμπτώματα σε φύλλα πιπεριάς

Πηγή εικόνων: EPPO, <https://gd.eppo.int/taxon/TOBRFV/photos>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ:

- 1) Καλλιεργητές Π.Ε. Δράμας, ηλεκτρονική αποστολή (βάσει καταλόγου επαφών)
- 2) Φυτοφαρμακεία Π.Ε. Δράμας Π.Ε. Δράμας, ηλεκτρονική αποστολή
- 3) Συνταγογράφους γ. φαρμάκων Π.Ε. Δράμας, ηλεκτρονική αποστολή
- 4) Σύμβουλοι καλλιεργητών, ηλεκτρονική αποστολή
- 5) Εργαστήριο Φυτοπαθολογίας, Τμήμα Γεωπονίας, Α.Π.Θ., ηλεκτρονική αποστολή

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- 1) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
Δ/ση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, Τμήμα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου, Συγγρού 150, 17671 ΚΑΛΛΙΘΕΑ
- 2) Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης
 - α) Θεματικό Αντιπεριφερειάρχη Πρωτογενούς Τομέα κ. Βασίλειος Δελησταμάτης, antipagro@pamth.gov.gr
 - β) Γεν. Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, Δημοκρατίας 1, 69100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ
 - γ) Δ/ση Αγροτικής Οικονομίας Περιφέρειας Π.Α.Μ.Θ., Δημοκρατίας 1, 69100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ
- 3) Δήμοι Δράμας, Δοξάτου, Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου, Προσοτσάνης, ηλεκτρονική αποστολή
- 4) Π.Κ.Π.Φ.Π. & Φ.Ε. Καβάλας, Αγ. Λουκάς – Τέρμα Αμυνταίου, Τ.Θ. 1235, 651 10 ΚΑΒΑΛΑ
- 5) Π.Κ.Π.Φ.Π. & Φ.Ε. Θεσσαλονίκης, Θέρμη – Τ.Θ 60436, Τ.Κ 57001 ΘΕΡΜΗ
- 6) Δ/ση Αποκεντρωμένων Υπηρεσιών Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Καβάλα, gveneti@minagric.gr
- 7) Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων Δράμας, Θεμιστοκλέους, 66100 ΔΡΑΜΑ
- 8) Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ελέγχων Καβάλας, Κων/νου Παλαιολόγου 4, Τ.Θ. 1267, 65403 ΚΑΒΑΛΑ
- 9) ΓΕΩΤ.Ε.Ε. – Παράρτημα Αν. Μακεδονίας, geoteeam@otenet.gr - Με την παράκληση να ενημερώσει τα μέλη του
- 10) Εσωτερική διανομή, Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, Δ.Α.Ο.Κ. Δράμας